

DATUM 2016-11-24
DNR. 16/01402
HANDLÄGGARE Christopher Gruvberger
TELEFON 040-6350160
E-POST Christopher.gruvberger@vasyd.se

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss avseende en trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32)

Näringsdepartementets ärende nr N2016/03080/DL.

VA SYD är ett kommunalförbund som producerar och levererar dricksvatten samt renar avloppsvatten åt medlemskommunerna Burlöv, Eslöv, Lund och Malmö. Inom Burlöv och Malmö är VA SYD även ansvarig för insamlingen av hushållsavfall.

Övergripande synpunkter

VA SYD har deltagit i referensgrupp samordnad av branschorganisationen Svenskt Vatten under utredningens gång och har tagit del av och bidragit till innehållet i Svenskt Vattens yttrande. VA SYD ansluter sig till Svenskt Vattens remissvar. Vi lyfter i det nedanstående fram ett urval av dessa synpunkter som vi specifikt vill trycka på.

Betänkandet är en i huvudsak gedigen och välgjord beskrivning och analys av nuläget och framtida behov av utveckling och förändringar i en för Sveriges medborgare och kommunala dricksvattenproducenter mycket viktig fråga. De flesta förslagen är bra och väl avvägda.

Statens ansvar och roll

VA SYD anser att regionalt samarbete är viktigt och att Länsstyrelsernas roll måste vara tydlig. Det är därför bra att statens regionala ansvar stärks. Det är positivt att Länsstyrelserna ges möjlighet att samordna dricksvattenfrågorna regionalt och att de ska ansvara för att det tas fram regionala vattenförsörjningsplaner. Länsstyrelsernas roll vid inrättande av vattenskyddsområden (VSO) är också positiv. Vi vill framhålla vikten av att Länsstyrelserna har erforderliga resurser för att kunna möta upp till allt som detta för med sig.

Skyddet av vattentäkter

Det är angeläget att skydda landets vattentillgångar. Vi tillstyrker förslagen som styr upp ansvar och ansökningsprocesser för att inrätta och förnya vattenskyddsområden, liksom att länsstyrelserna ska besluta om vattenskyddsområden men med de föreslagna undantagen för kommunerna att kunna besluta. Det är positivt att Havs- och vattenmyndigheten ska vägleda om inrättandet.

Vi beklagar och är kritiska till att regeringen inte gav utredaren i mandat att se över processen för utbetalning av ersättning för markintrång.

Det anges att det ska vara en skyldighet att utforma VSO för områden som förbereds för att bli vattentäkt. Vi anser det ottydligt i underlaget hur VSO ska definieras för kommande grundvattentäkter där uttaget är okänt. Enligt utredningen bör ett VSO geografiskt omfatta hela tillrinningsområdet. VA SYDs erfarenhet är att det för stora vattentäkter/stora tillrinningsområden i praktiken blir mycket svårt och kanske inte ens är ändamålsenligt att låta hela tillrinningsområdet omfattas av VSO.

VA SYD anser att det är viktigt att processen för hanteringen av mindre revideringar av VSO måste vara enkel och ändamålsenlig.

Vi instämmer med Svenskt Vatten i att det är positivt att utredningen behåller instansordningen för överprövning av beslut om VSO med regeringen som sista instans.

Konsekvensutredningar vid inrättande av VSO nämns översiktligt. Processen för genomförandet behöver konkretiseras. Vi ser en risk i att den kan bli standardiserad och alltför generell om det inte väldigt tydligt regleras vad den ska innehålla.

Vi vill trycka på behovet av nationella regler mot hantering och utsläpp av kemiska ämnen närmast vattenuttag. Vi anser att det är nödvändigt att komplettera lokalt anpassade föreskrifter för VSO med nationella regler med förbud mot användning och hantering av särskilt farliga kemikalier i anslutning till primär skyddszon. Propositionen "På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken" (Prop. 2013/14:39) sammanfattar hur kemikaliesamhället breder ut sig. Enligt propositionen uppgår världsproduktionen av kemikalier till cirka 400 miljoner ton per år och fortsätter att öka. Globalt finns det fler än 100 000 kemiska ämnen på marknaden. Produktionen förväntas växa med 85 % mellan 1995 och 2020. Antalet kemiska produkter (ämnen eller blandningar av ämnen) är ännu fler. Bara i Sverige finns omkring 84 000 kemiska produkter. Mer än 50 % av dessa är hälsofarliga. Av produkterna som konsumenter har tillgång till är ungefär en tredjedel hälsofarliga.

Vi saknar handfasta råd avseende material i kontakt med vatten.

Kontroll och övervakning

VA SYD är generellt positiva till en ökad råvattenkontroll. Vi är positiva till utredningens innehåll om kontroll och övervakning. Förslaget om att utbyta data mellan myndigheterna och dricksvattenproducenterna är utmärkt men hantering av sekretess måste beaktas.

Krisberedskap

VA SYD framhåller vikten av att behålla VAKA med Livsmedelsverket som sammanhållande instans, vilket utredningen föreslår. Utredningen konstaterar att VAKA är den enda samverkansfunktionen på dricksvattenområdet som fungerat väl, varit operativ och gjort stor samhällsnytta i kritiska lägen. Vi instämmer i bedömningen liksom i behovet av att en långsiktig finansiering säkras för VAKA.

I utredningen framhålls att enligt ansvarsprincipen är det kommunen som har ansvar för VA-verksamheten i kris. Samtidigt är det enligt närhetsprincipen den som i vardagen levererar dricksvatten som också ska göra det i en kris. Vi ser ett behov av förtydligande av ansvarsfördelning i krishanteringsfrågor mellan kommun och huvudman i de fall som dricksvattenförsörjningen hanteras av exempelvis bolag eller kommunalförbund.

Utredningen behöver förtydliga hur och i vilken mån en större stad ska kunna hantera en nödvatteninsats.

Produktion och distribution av dricksvatten

VA SYD anser att det är positivt att kraven skärps för att höja VA-standarden generellt.

Utredningens förslag om kontrollstation är positivt.